

Welke competenties zijn belangrijk voor de NEN 3140 installatieverantwoordelijke en werkverantwoordelijke?

September 17, 2018

Rob Kaspers

Als trainer in softskills en elektrische veiligheid laat ik je zien hoe je de brug slaat van kennis naar resultaat.

Voor de bedrijfsvoering van elektrische installaties wordt er in de NEN 3140 gesproken over twee sleutelfiguren: de installatieverantwoordelijke (IV) en de werkverantwoordelijke (WV). Deze personen worden door middel van een aanwijsformulier aangewezen door of namens de werkgever. Deze aanwijzing vormt een schriftelijke overdracht van verantwoordelijkheid.

De IV moet de elektrische installatie goed beheren en de WV is verantwoordelijk voor de veilige uitvoering van werkzaamheden. In deze blog wil ik ingaan op de benodigde competenties voor deze personen.

Verantwoordelijkheden van de Installatieverantwoordelijke

Deze persoon draagt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid, kwaliteit en continuïteit van alle elektrische installaties en elektrische arbeidsmiddelen. Hij of zij zal regelmatige inspecties organiseren en ervoor zorgen dat de gebreken worden hersteld. Andere verantwoordelijkheidsgebieden zijn de toegangsregeling voor ruimten met elektrisch gevaar en het op de juiste manier bedienen van de installaties. Zo zal hij zorgdragen voor de juiste procedures voor het vrijschakelen van een installatie, zonder ongewenste uitval van installatiedelen.

Verantwoordelijkheden van de Werkverantwoordelijke

De werkverantwoordelijke is verantwoordelijk voor het maken van een veilige werkplek en bepaalt welke uitvoerenden de werkzaamheden verrichten. Zo zal hij bepalen welke werkzaamheden door vakbekwame personen gedaan moeten worden en welke werkzaamheden door voldoende onderrichte personen gedaan kunnen worden. Daarnaast zal hij van werkzaamheden de risico's bepalen, de uitvoerenden instrueren en zorgen voor toezicht bij de werkzaamheden. De werkverantwoordelijke en installatieverantwoordelijke kunnen dezelfde persoon zijn.

Kennis- en ervaringsniveau van de IV en WV

In de NEN 3140 wordt omschreven dat de IV en WV ten minste een middelbaar elektrotechnisch niveau hebben verkregen door opleiding en/of ervaring. Daarnaast wordt in deze norm in een opmerking gesteld dat hieraan kan worden voldaan met WEB-niveau 4. Ook zal de IV en WV voldoende kennis moeten hebben van NEN 3140 en andere van toepassing zijnde normen. Voor een installatieverantwoordelijke kan het ook belangrijk zijn kennis te hebben van NEN 1010 en NEN EN 60204-1. Belangrijk ook dat de IVWV zijn eigen installatie goed kan 'doorgronden'.

De weerbarstige praktijk

Vooral in grotere organisaties komt het behoorlijk op bovengenoemde personen aan. Ik schets hieronder een aantal vraagstukken waar de IV en de WV mee te maken hebben.

- Hoe zorg ik ervoor dat ik invloed heb op de kwaliteit van nieuwe installatiedelen van gebouwen en/of machines?
- Hoe regel ik dat ook gebruikers van elektrische arbeidsmiddelen verantwoordelijkheid nemen voor de veiligheid?
- Hoe zorg ik er voor dat veiligwerkinstructies ook daadwerkelijk worden toegepast?
- Hoe krijg ik NEN 3140 blijvend onder de aandacht van management en directie?
- Hoe kan ik tijdens audits laten zien dat ik NEN 3140 aantoonbaar beheers?
- Hoe zorg ik ervoor dat herstelwerkzaamheden zodanig worden opgelost, zodat voorkomen wordt dat dezelfde gebreken zich binnen enige tijd weer aandienen?
- Hoe kan ik blijvend de veiligheidscultuur verbeteren?
- Hoe kan ik ervoor zorgen dat ik in de waan van de dag overzicht hou zodat de kwaliteit van de bedrijfsvoering van elektrische installaties geborgd blijft?

Welke competenties horen bij de IV en WV?

Een competentie is een vaardigheid of bekwaamheid die je bezit en bestaat uit de volgende elementen:

- Kennis en opleiding (weten)
- Vaardigheden en ervaring (kunnen)
- Motivatie en houding (willen)
- Persoonskenmerken (zijn)

Functies verschillen per organisatie. Van een manager van een chemische plant worden andere zaken gevraagd dan van een manager van een

fietsenwinkel. Daarmee verschillen ook de gevraagde competenties. Dat geldt ook voor de rollen van de IV en WV. Van een IV van een netwerkbedrijf zijn andere competenties nodig dan van een IV van een houtvezelfabriek.

In het ene bedrijf kan meer nadruk komen te liggen op de elektrotechnische kennis en vaardigheden, omdat de IV bv. zelf-installerend is, terwijl van een IV van een grotere organisatie meer organisatievaardigheden worden gevraagd. Om het hoofd te bieden aan de vraagstukken die genoemd worden onder het kopje: “De weerbarstige praktijk” zijn behalve kennis van normen, elektrotechniek en kennis van de eigen installatie ook nog andere competenties nodig, zoals: leidinggeven, begeleiden, samenwerken, conflicthantering, (interne) klantgerichtheid, nemen van besluiten, het doen van verbetervoorstellen, enz.

Dat vraagt een grondige analyse van het taken, bevoegdheden en verantwoordelijkhedenpakket (TBV) van de betreffende IVWV. Voor een evenwichtig beeld is het belangrijk deze analyse in een zorgvuldig samengesteld team te doen. Op het moment dat de TBV bekend zijn, kan gekeken worden welke competenties benodigd zijn om invulling te geven aan deze TBV. Per competentie kan ook het niveau (A, B, of C) aangegeven worden waarop de IV of WV zou moeten kunnen acteren.

- Niveau A: Kan in opdracht, binnen een kleine sociale context, een relatief eenvoudig probleem oplossen/prestatie leveren.
- Niveau B: Kan zelfstandig, binnen een ruime sociale context, een relatief eenvoudig probleem oplossen/prestatie leveren.
- Niveau C: Kan zelfstandig, binnen een ruime sociale context, een relatief complex probleem oplossen/prestatie leveren.

Op deze manier kan in een radardiagram de gewenste situatie worden aangegeven alsook de huidige situatie. De huidige situatie is dynamisch omdat met deze tool (ik noem hem de competentiescan) de IVWV zich

kan blijven ontwikkelen op die vaardigheden die de organisatie nodig heeft en kan hij de talenten die hij bezit optimaal benutten. Bewust sturen op competenties zal een positieve bijdrage leveren aan een succesvolle bedrijfsvoering van elektrische installaties.

Competenties Installatieverantwoordelijke NEN 3140

